

Obsah

I. Úvod	9
II. Konstrukční řešení	10
III. Dřevozemní opevnění v raně středověké Evropě	19
<i>III. 1. Pravěk a římské legie</i>	19
<i>III. 2. Německé země</i>	23
<i>III. 3. Anglosaská Anglie</i>	28
<i>III. 4. Severogermánská etnika</i>	30
<i>III. 5. Slovanská etnika západně Odry a Nisy</i>	31
<i>III. 6. Polské země</i>	36
<i>III. 7. Rus</i>	49
<i>III. 8. Maďarsko</i>	54
<i>III. 9. Čechy</i>	57
<i>III. 10. Předarpádovské Slovensko</i>	72
<i>III. 11. Dolní Rakousko</i>	81
<i>III. 12. Shrnutí</i>	83
IV. Nástin dějin moravského bádání s přihlédnutím k vývoji v Čechách a na Slovensku	86
V. Společnost a opevněná ústředí v 8.–12. století	89
<i>V. 1. Do pádu Velké Moravy</i>	89
<i>V. 2. Temné 10. století</i>	97
<i>V. 3. Pod vládou Přemyslovců</i>	99
VI. Souhrn archeologických a historických pramenů k opevněním moravských a slezských hradišť z 8.–12. století	109
<i>VI. 1. Biskupice (okr. Svitavy)</i>	109
<i>VI. 2. Bítov (okr. Znojmo)</i>	110
<i>VI. 3. Brno (okr. Brno)</i>	111
<i>VI. 4. Břeclav (okr. Břeclav)</i>	115
<i>VI. 5. Břeclav-Pohansko (okr. Břeclav)</i>	117
<i>VI. 6. Dolní Věstonice-Vysoká zahrada (okr. Břeclav) – hrad Strachotín</i>	130
<i>VI. 7. Drnholec (okr. Břeclav)</i>	135
<i>VI. 8. Hodonín (okr. Hodonín)</i>	136
<i>VI. 9. Hradec nad Moravicí (okr. Opava)</i>	138
<i>VI. 10. Hrádek (okr. Znojmo)</i>	138
<i>VI. 11. Chotěbuz-Podobora (adm. obec Chotěbuz, okr. Karviná)</i>	139
<i>VI. 12. Koblou-Landek (k.ú. Ostrava – Koblou, okr. Ostrava)</i>	145
<i>VI. 13. Kramolín-Hradisko (k.ú. Kramolín, okr. Znojmo)</i>	145
<i>VI. 14. Křenov (Zadní Arnoštov-Maršín)</i>	147

VI. 15. <i>Kylešovice (adm. obec Opava, okr. Opava)</i>	150
VI. 16. <i>Líšeň-Staré Zámky (Brno-Líšeň, okr. Brno)</i>	152
VI. 17. <i>Mikulčice (okres Hodonín)</i>	159
VI. 18. <i>Nejdek-Pohansko (okres Břeclav)</i>	176
VI. 19. <i>Olomouc (okr. Olomouc)</i>	178
VI. 20. <i>Osvětimany-sv. Kliment (okr. Uherské Hradiště)</i>	184
VI. 21. <i>Přerov (okr. Přerov)</i>	186
VI. 22. <i>Radslavice-Zelená Hora (hrad Pustiměř, okr. Vyškov)</i>	195
VI. 23. <i>Rokytná (adm. obec Moravský Krumlov, okr. Znojmo)</i>	201
VI. 24. <i>Spytihněv (okr. Uherské Hradiště)</i>	204
VI. 25. <i>Staré Město-Uherské Hradiště (okr. Uherské Hradiště)</i>	207
VI. 26. <i>Strachotín-Petrova louka (okres Břeclav)</i>	223
VI. 27. <i>Sudoměřice-Hrůdy (okr. Hodonín)</i>	228
VI. 28. <i>Svitávka-Hradisko (okr. Blansko)</i>	232
VI. 29. <i>Ústí (okr. Hranice)</i>	238
VI. 30. <i>Víno-Vysoký les (adm. obec Slezské Rudoltice, okr. Bruntál)</i>	240
VI. 31. <i>Vranov (okr. Znojmo)</i>	240
VI. 32. <i>Vysočany – Palliardiho hradisko (okr. Znojmo)</i>	241
VI. 33. <i>Znojmo-Hrad (okr. Znojmo)</i>	243
VI. 34. <i>Znojmo-Hradiště (okr. Znojmo)</i>	246
VII. Hlavní rysy opevňovací techniky v 8.–12. stol.	255
VII. 1. <i>Konstrukce a techniky</i>	255
VII. 2. <i>Brány a věže</i>	268
VII. 3. <i>Fortifikace a areály hradišť</i>	268
VII. 4. <i>Suroviny</i>	271
VII. 5. <i>Organizace výstavby</i>	272
VII. 6. <i>Trvanlivost, přestavby, zánik a transformace</i>	274
VII. 7. <i>Obranná funkce</i>	276
VIII. Závěrečné shrnutí	281
IX. Exkurs	283
<i>Ověření statiky vybraných příkladů dřevozemních opevněních (Jan Mattuš – Rudolf Procházka)</i>	
X. Literatura	289
XI. Résumé	341

Inhalt

I. Vorwort	9
II. Wege der Konstruktion	10
III. Holz-Erde Befestigungen im frühmittelalterlichen Europa	19
<i>III. 2. Urgeschichte und römische Legionen</i>	19
<i>III. 2. Deutsche Länder</i>	23
<i>III. 3. Angelsächsisches England</i>	28
<i>III. 4. Nordgermanische Etnika</i>	30
<i>III. 5. Slawische Völkerschaften westlich der Oder und Neiße</i>	31
<i>III. 6. Polnische Länder</i>	36
<i>III. 7. Rußland</i>	46
<i>III. 8. Ungarn</i>	54
<i>III. 9. Böhmen</i>	57
<i>III. 10. Slowakei in der Vorarpadenzeit</i>	72
<i>III. 11. Niederösterreich</i>	81
<i>III. 12. Zusammenfassung</i>	83
IV. Geschichte der mährischen Forschung mit Rückblick auf Böhmen und Slowakei	86
V. Gesellschaft und Befestigte Anlagen im 8.–12. Jahrhundert	89
<i>V. 1. Bis zum Fall Großmährens</i>	89
<i>V. 2. Dunkles 10. Jahrhundert</i>	97
<i>V. 3. Unter der Regierung der Přemysliden</i>	99
VI. Archäologische Quellen zu Befestigungen der mährischen und schlesischen Burgen aus dem z 8.–12. Jahrhundert	109
<i>VI 1. Biskupice (Bez. Svitavy)</i>	109
<i>VI 2. Bítov (Bez. Znojmo)</i>	110
<i>VI 3. Brno (Bez. Brno)</i>	111
<i>VI 4. Břeclav (Bez. Břeclav)</i>	115
<i>VI. 5. Břeclav-Pohansko (Bez. Břeclav)</i>	117
<i>VI. 6. Dolní Věstonice-Vysoká zahrada (Bez. Břeclav) – Burg Strachotín</i>	130
<i>VI. 7. Drnholec (Bez. Břeclav)</i>	135
<i>VI. 8. Hodonín (Bez. Hodonín)</i>	136
<i>VI. 9. Hradec nad Moravicí (Bez. Opava)</i>	138
<i>VI. 10. Hrádek (Bez. Znojmo)</i>	138
<i>VI. 11 Chotěbuz-Podobora (Gem. Chotěbuz, Bez. Karviná)</i>	139
<i>VI. 12. Koblov-Landek (Gem. Ostrava – Koblov, Bez. Ostrava)</i>	145
<i>VI. 13. Kramolín (Bez. Znojmo)</i>	145
<i>VI. 14. Křenov (Bez. Svitavy)</i>	147

VI. 15. <i>Kylešovice (Gem. Opava, Bez. Opava)</i>	150
VI. 16. <i>Líšeň-Staré Zámky (Gem. Brno-Líšeň, Bez. Brno)</i>	152
VI. 17. <i>Mikulčice (Bez. Hodonín)</i>	159
VI. 18. <i>Nejdek-Pohansko (Bez. Břeclav)</i>	176
VI. 19. <i>Olomouc (Bez. Olomouc)</i>	178
VI. 20. <i>Osvětimany-St. Kliment (Bez. Uherské Hradiště)</i>	184
VI. 21. <i>Přerov (Bez. Přerov)</i>	186
VI. 22. <i>Radslavice-Zelená Hora (Burg Pustiměř; Bez. Vyškov)</i>	195
VI. 23. <i>Rokytná (Gem. Moravský Krumlov, Bez. Znojmo)</i>	201
VI. 24. <i>Spytihněv (Bez. Uherské Hradiště)</i>	204
VI. 25. <i>Staré Město-Uherské Hradiště (Bez. Uherské Hradiště)</i>	207
VI. 26. <i>Strachotín-Petrova louka (Bez. Břeclav)</i>	223
VI. 27. <i>Sudoměřice-Hrůdy (Bez. Hodonín)</i>	228
VI. 28. <i>Svitávka-Hradisko (Bez. Blansko)</i>	232
VI. 29. <i>Ústí (Bez. Hranice)</i>	238
VI. 30. <i>Víno-Vysoký les (Gem. Slezské Rudoltice, Bez. Bruntál)</i>	240
VI. 31. <i>Vranov (Bez. Znojmo)</i>	240
VI. 32. <i>Vysočany-Palliardiho hradisko (Bez. Znojmo)</i>	241
VI. 33. <i>Znojmo-Burg (Bez. Znojmo)</i>	243
VI. 34. <i>Znojmo-Hradiště (Bez. Znojmo)</i>	246
VII. Grundrisse der Befestigungstechnik im 8.–12. Jahrhundert	255
<i>VII. 1. Konstruktionen und Techniken</i>	255
<i>VII. 2. Tore und Türme</i>	268
<i>VII. 3. Befestigungen und Burgareale</i>	268
<i>VII. 4. Rohstoffe</i>	271
<i>VII. 5. Bauorganisation</i>	272
<i>VII. 6. Dauerhaftigkeit, Umbauten, Verfall und Transformation</i>	274
<i>VII. 7. Wehrhafte Funktion</i>	276
VIII. Zusammenfassung	281
IX. Exkurs	283
<i>Überprüfung der Statik der ausgewählten Beispiele der Holz-Erde-Befestigungen (Jan Mattuš – Rudolf Procházka)</i>	
X. Quellen und Literatur	289
XI. Resumé	341